Matematika IV qism

Matematika 1-sinf IV qism

Umumiy o'rta ta'lim maktablari uchun darslik

Ta'limni rivojlantirish markazi huzuridagi Aniq fanlar boʻyicha ilmiy-metodik kengash tomonidan tavsiya etilgan

O ZBEKISTON RESPUBLIKASI
FARG'ONA VILOYATI
RISHTON TUMANI
IMAKTABGACHA VA MAKTAB
"A'LIMI BO'LIMI
33-UMUMIY
O'RTA TA'LIM
MAKTABI

@ELEKTRON_DARSLIKBOT dan yuklab olindi/3-

UO'K: 51(075.3) **KBK** 22.1ya72

R 42

Repyova I.V., Zemlina Y.V.

Matematika: Umumiy oʻrta ta'lim maktablarining 1-sinfi uchun darslik, 4-qism / Repyova I.V., Zemlina Y.V. – Toshkent: "Nashriyot nomi", 2023-y. 72 b.

Shartli belgilar:

 yozma bajarish uchun topshiriq;

 qalam bilan ishlash uchun topshiriq;

 ogʻzaki bajarish uchun topshiriq;

juft boʻlib ishlash;

oʻylang!

ISBN 978-9943-9707-2-4

© Repyova Irina, Zemlina Yuliya, 2023-y.

© "Nashriyot nomi", 2023-y.

Muqaddima

Salom! Biz darslikning toʻrtinchi qismida tenglamalar bilan tanishamiz va ularning ildizlarini topishni oʻrganamiz. Fizik kattaliklar: massa, hajm va uzunlik haqida bilib olamiz. Geometrik shakllarning turli-tumanligini va ularning ayrim xossalarini oʻrganamiz.

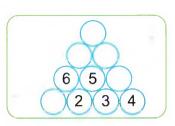

112. Kesma va uning uzunligi

uzunligi detsimetr santimetr

D 1

Kesma uzunligi santimetr va detsimetrlarda oʻlchanadi.

1. O'zbekistonning qadimiy shaharlaridan birini bilib oling.

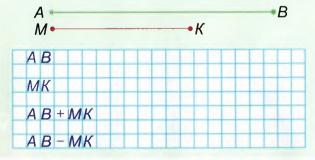
14	6	16	6	10	33	6	26	9	
0 cm +	cm	= 19	acm		R 15	cm+		m=	250

$$Q45cm - 1cm = 12cm$$

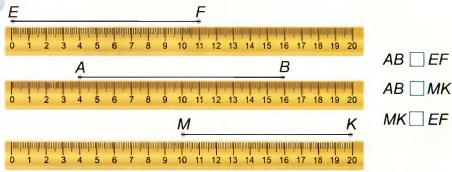

2. Kesmalarni oʻlchang va ularning uzunliklarini yozing.

3. Kesmalarning uzunliklarini taqqoslang.

4. Samarqanddagi Bibixonim maqbarasi 19-asrda vayron qilingan va 20-asrning oxirida ta'mirlangan. Maqbara necha asrdan so'ng ta'mirlangan?

5. Samarqandda qancha o'quvchi ekskursiyada bo'lgan?

1-sinf	2- sinf	3-sinf	4-sinf
21	30	12	23

6. Shunday bo'yangki, bunda ranglar tartibi takrorlanmasin.

kesmaning oxirlari detsimetr santimetr chizgʻich

			7
3		9	16
		7	13
8			16
12	16	17	

Berilgan uzunlikda kesma chizish uchun:

- 1) nuqta qoʻying;
- 2) chizgʻichning 0 dan boshlangan uchini shu nuqtaga qoʻying;
- 3) kerakli uzunlikni ikkinchi nuqta bilan belgilang;
- 4) ikkala nuqtani toʻgʻri chiziq yordamida tutashtiring.

1. Shakllarni guruhlarga ajrating.

2. Berilgan nuqtalardan boshlab kesmalar chizing.

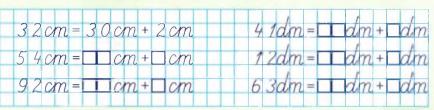
			Т							
AB = 7cm										
MK = 5cm			Т							
			Т							

3. Uzunligi 8 cm ga teng boʻlgan AB kesma chizing. Shu kesmadagi A nuqtadan 4 cm ni oʻlchab, C nuqtani qoʻying. AB kesma uchun C nuqta nimani bildiradi?

4. Namunaga qarab yozing.

Kesmani o'lchashni 0 dan boshlash kerak.

5. *AB* kesmaning uzunligi 27 cm, *BC* kesmaning uzunligi esa 6 cm kichik. *AC* kesmaning uzunligi nimaga teng?

A B (

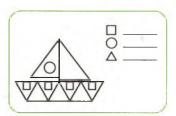

6. Bolalar muzeyga borishdi. Anvar Kamoladan oldin keldi, Lola esa Kamoladan keyin keldi. Qodir Loladan kech keldi, lekin Malikadan oldin keldi. Ulugʻbek Anvardan oldin keldi, Botir esa Kamola bilan birga keldi. Kim hammadan oldin va kim hammadan keyin kelgan?

oldin keyin

kesmaning oxirlari detsimetr santimetr chizgʻich

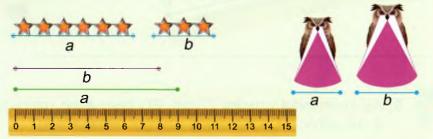

Kesmalarni quyidagicha taqqoslash mumkin:

- 1) chamalab;
- 2) o'lchovlarni ustiga qo'yib;
- 3) chizgʻich yordamida.

6

1. Bu yerda siz taqqoslashning qanday usullarini koʻryapsiz?

2. Ushbu kesmalarni qaysi usul bilan taqqoslash qulayroq?

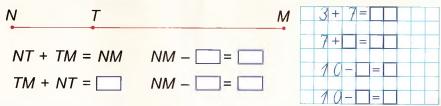
3. AC, CB va AB kesmalarning uzunligini oʻlchang. AC + CB yigʻindi nimaga teng?

AB kesmaning uzunligiga teng kesma chizing.

4. Kesmalarning uzunliklarini oʻlchang. Oʻzaro teskari misollar tuzing.

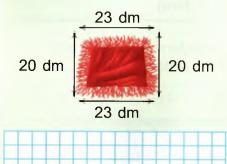

5. Bo'sh katakchalarni to'ldiring.

2dm 3 cm = 23 cm	$\Box dm \Box cm = 5 1 cm$
3dm 2cm = 11 cm	am cm = 47 cm
7dm 2cm = 11cm	am cm = 99cm

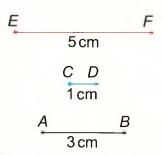

6. Chevar gilamning hamma tomonlarini popuk bilan bezamoqchi. Qanday uzunlikda popuk kerak boʻladi?

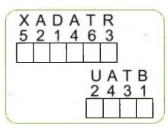

7. Berilgan uzunlikdagi kesmalardan uchburchak yasang.

Buning imkoni bormi? Nima uchun? siniq chiziq siniq chiziq boʻgʻinlari uzunligi

1. Bu Toshkent metropoliteni yoʻllarining chizmasi. Xaritada qanday chiziqlar tasvirlangan? Har bir yoʻlda nechta bekat bor?

Siniq chiziqning uzunligi uning boʻgʻinlari uzunliklari yigʻindisiga teng.

2. Siniq chiziqlarni qizil, toʻgʻri chiziqlarni havorang, egri chiziqlarni esa yashil ranglar bilan doiraga oling.

Siniq chiziqning har bir boʻgʻini uzunligini oʻlchang.
 Siniq chiziqning uzunligini toping.
 Quyida shunday uzunlikda kesma chizing.

4. Akmal otasi bilan metro yonida uchrashmoqchi. U istirohat bogʻi, muzey va maydondan oʻtib keldi. Otasi bank, doʻkon va favvora orqali oʻtib keldi.

Rasmdan ularning har biri qancha vaqt sarflaganini aniqlang.

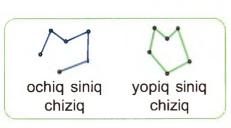

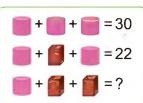

5. Vagonlarning bo'sh derazalarini to'ldiring.

1. Hayvonlarga ikkita bir xil qoʻra qurilgan edi. Buzilgan yogʻoch devorni ta'mizlash uchun necha boʻlak toʻsiq kerak?

2. Yopiq siniq chiziqlarni havorang, ochiq siniq chiziqlarni esa qizil rang bilan doiraga oling. Ularning nechta uchi va nechta bo'g'ini bor?

	$\langle \rangle$	$\langle \rangle$
Uchlari		
Bo'ginlari		

3. Siniq chiziqda ikkita boʻgʻin mavjud. Chiziqning birinchi boʻgʻinining uzunligi 45 cm. Ikkinchi boʻgʻinining uzunligi 12 cm kaltaroq. Butun siniq chiziqning uzunligi qancha?

Koʻpburchak bu — hamma tomondan yopiq siniq chiziqlar bilan chegaralangan geometrik shakl. Koʻpburchakning nomi uchlarining

soniga bogʻlig:

3 ta uchi bo'lsa, uchburchak;

4 ta uchi bo'lsa, to'rtburchak;

5 ta uchi boʻlsa, beshburchak deyiladi.

4. Hisoblang va yozing.

tomoni

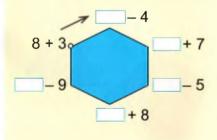
uchi

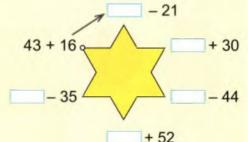
uchlari __ta tomonlari ta

uchlari __ta tomonlari __ta uchlari __ta tomonlari __ta uchlari __ta tomonlari __ta

5. Koʻpburchak tomonlari boʻylab harakatlanib, hisoblashlarni bajaring.

Mushukcha va kemachani tangram qismlaridan yasang.

koʻpburchak tomoni perimetr

1. Shakllarni ayting. Ortiqcha shaklni toping.

Muntazam koʻpburchaklarning hamma tomonlari teng.

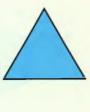
2. Muntazam boʻlmagan koʻpburchaklarni toping.

3. Detsimetrlarda ifodalang.

10 cm =

30 cm = ____

60 cm =

40 cm =

50 cm =

90 cm =

4. Toʻgʻri toʻrtburchakning tomonlari uzunliklarini oʻlchang. Uning barcha tomonlari uzunliklari yigʻindisini toping.

5. Javoblarni oʻsish tartibida qoʻying va yashiringan soʻzni toping.

·	
R 79- = 31	R
M + 40=99	E 22+ = 67
T 99-III= 33	1 96- 1 = 40
E + 22=40	P 4(+ = 61

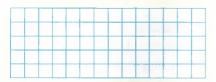
Koʻpburchakning barcha tomonlari uzunliklari yig'indisi perimetr deyiladi.

6. Qoʻgʻirchoq uyining perimetrini toping.

7. Qoʻgʻirchoq qutining tomoni 20 cm ga teng boʻlgan kvadrat shaklidagi qismini egallaydi.

8 ta shunday qoʻgʻirchoq uchun qutining o'lchamlari ganday bo'lishi kerak?

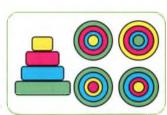

koʻpburchak tomoni perimetr

1. Muntazam koʻpburchaklarning perimetrlarini toping. Kataklarga ularning qiymatlarini yozing.

Perimetr P harfi bilan belgilanadi.

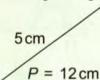
2. Yulduzning perimetrini toping.

Ρ	=							

3. Uchburchakning uchinchi tomoni nimaga teng?

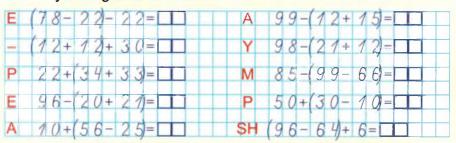
2

3cm

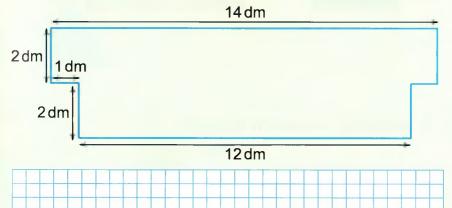

4. Misollarni yeching va javoblarini kamayish tartibida qoʻying. Usta qoʻgʻirchoqlarni yasashda qanday texnikadan foydalanganini bilib olasiz.

5. Qoʻgʻirchoqlar koʻrgazmasi uchun moʻljallangan stol chetlarini tasma bilan bezash kerak. Quyida stolning chizmasi berilgan. Tasma qanday uzunlikda boʻlishi kerak?

Agar ikkita katakning uzunligi 1 cm ga teng boʻlsa, unda sariq koʻpburchakning perimetrini toping.

119. To'g'ri to'rtburchak va kvadrat

Kvadratning barcha tomonlari teng.

Toʻgʻri toʻrtburchakning qarama-qarshi tomonlari teng.

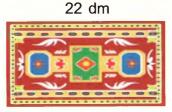

 Kvadrat shakldagi gilamning tomoni toʻgʻri toʻrtburchakning kichik tomoni uzunligiga teng.
 Gilamlar perimetrini toping.

12 dm

2. Jadvaldagi boʻshliqlarni toʻldiring.

Kvadrat

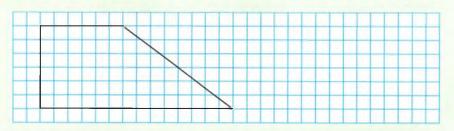
Tomoni	Tomoni	Tomoni	Tomoni	Р
12 dm	12dm			
5 dm				

To'g'ri to'rtburchak

Tomoni	Tomoni	Tomoni	Tomoni	Р
20 dm	4 dm			
8 dm	2 dm			

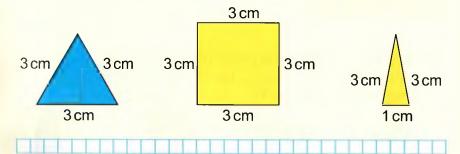

3. Zarur oʻlchashlarni bajaring va koʻpburchakning perimetrini hisoblang.

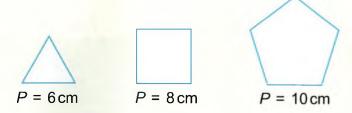

4. Qaysi shakl ortiqcha? Tanlovingizni tushuntiring. Ortiqcha shaklning perimetrini toping.

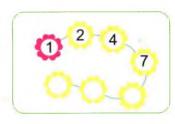
5. Oʻylang, keyingi shakl qanday boʻlishi kerak? Uni tasvirlang. Perimetrini toping.

120. To'g'ri to'rtburchak va kvadrat

kvadratning tomonlari toʻgʻri toʻrtburchakning tomonlari perimetri

 Xaritada bozor maydoni toʻgʻri toʻrtburchak shaklida tasvirlangan. Uning tomonlari uzunligini oʻlchang va perimetrini toping. Bozor hududida joylashgan favvoraning perimetrini toping.

2. Sayyohlar Samarqand shahrining bozorini tomosha qilishdi. Rasmga qarang, ular hammasi boʻlib nechta sovgʻa sotib olishgan?

7 cm

?

Toʻgʻri toʻrtburchakning perimetrini toping.

3 cm

4. Salima bozordan kashtali xalta va quticha sotib oldi. Xalta toʻgʻri toʻrtburchak shaklida boʻlib, uning oʻlchamlari 20 cm va 30 cm. Quticha kvadrat shaklda boʻlib, uning tomoni 18 cm ga teng. Quticha xaltaga sigʻadimi?

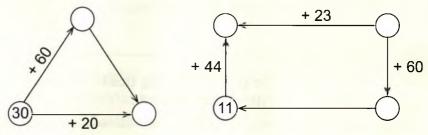

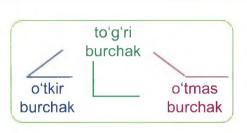
5. lmkoni boricha taqqoslang. Kattaliklarni taqqoslashning iloji boʻlmagan qatorlardagi darchalarni boʻyang.

25 kg 24cm	24 kg + 21l - 12 kg + 15l
686 65cm	5dm 2cm 53cm
18cm 81cm	4dm 1 cm □ 5dm 3 cm
3dm 3 0 cm	6dm + 2cm 4dm 4cm

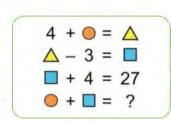

6. Amallarni strelkalar yoʻnalishi boʻyicha bajaring. Tushirib qoldirilgan amallarni strelkalar ustiga yozing. Hosil boʻlgan natijalarni shakllarning uchlariga yozing.

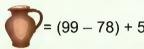

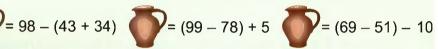

1. Koʻzachalar ortida yashiringan sonlarni toping. Jadvaldan har bir songa harf tanlang. Qanday so'z hosil bo'ldi?

8	16	21	23	26	39	43	45	46
R	СН	В	>	J	K	Α	Ν	Р

2. Toʻgʻri chiziqning A nuqtadan chap tomondagi qismini havorangga bo'yang, A nugtadan o'ng tomondagi gismini esa gizil rangga bo'yang.

Ushbu qismlarni qanday nomlash mumkin?

To'g'ri chiziqning boshi bor, oxiri yo'q qismi nur deviladi.

Bir nuqtadan chiquvchi ikki nurdan hosil boʻlgan geometrik shakl burchak deyildadi.

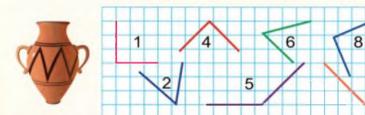

E'tibor bering, uchburchakli chizg'ich yordamida burchaklar qanday aniqlanyapti.

3. Ustaxonada naqsh yaratishda ishlatiladigan yordamchi burchaklar sochilib ketdi

Ularni turlarga ajratib qutilarga solishga yordam bering.

	Toʻgʻri:	П		L							
	Oʻtkir:	П	П	Ē							
36	O'tmos:			-							

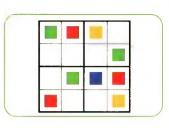
4. Bo'yang.

Toʻgʻri burchaklar sariq rangda. Oʻtkir burchaklar koʻk rangda. Oʻtkir burchaklar gizil rangda.

toʻgʻri toʻrtburchak kvadrat romb

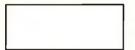

1. Teatr sahnasi qanday shaklda boʻlishi mumkin? Nima uchun?

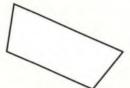

2. Ortiqcha shaklni boʻyang. Nima uchun u ortiqcha?

Bir-biri bilan oʻzaro tutashtirilgan 4 ta kesma (tomonlar) va 4 ta nuqta (uchlar)dan iborat shakl toʻrtburchak deyiladi.

3. Shaklni toʻrtburchak hosil boʻlguncha davom ettiring.

 Daftaringizga uzunligi 6 cm ga va eni 3 cm ga teng boʻlgan toʻgʻri toʻrtburchak chizing. Uning perimetrini toping.

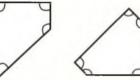

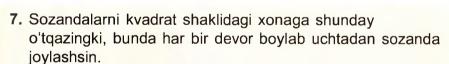
- **5.** Ifodalar tuzing va ularning qiymatlarini hisoblang. a) 45 dan 12 va 13 sonlari yigʻindisini ayiring.
 - b) 23 ga 15 va 21 sonlari yigʻindisini qoʻshing.
 - d) 66 dan 54 va 42 sonlari ayirmasini ayiring.
 - e) 72 ga 23 va 12 sonlari ayirmasini qoʻshing.

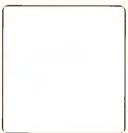
6. Quyidagi shakllarda toʻgʻri burchaklarni qizil, oʻtkir burchaklarni havorang, oʻtmas burchaklarni esa sariq rangga boʻyang.

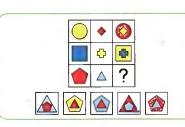

ichi tashqarisi chegarasi

1. Amallarni bajaring.

Shaklning chegarasi — bu uning atrofidagi yopiq chiziq.

Shaklning sohasi — bu uning ichki qismi.

2. Shakllarning chegaralarini havorangga boʻyang. Har bir shaklning ichki sohasini sariq rangga boʻyang.

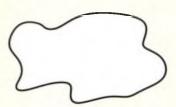

3. Xatjildda 35 ta uchburchak, ulardan 22 ta kam kvadrat bor. Xatjildda nechta shakl bor?

4. Shaklning chegarasiga *A* va *B* nuqtalarni, shaklning sohasiga *P* va *T* nuqtalarni, shaklning tashqi tomoniga *K* va *M* nuqtalarni qoʻying.

5. Chap tomondagi doiraning chegarasini havorangga boʻyang. Oʻng tomondagi doiraning chegarasini qizil rangga boʻyang. Doiralar uchun umumiy sohani sariq rangga boʻyang.

Qaysi nuqta bir vaqtda ikkala doiraning ichida yotadi?

Qaysi nuqtalar faqat bitta doira ichida yotadi?

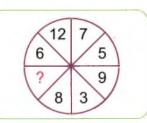

6. Bu davlatimiz xaritasi. Uning chegarasini qizil rangda chizing, chegara ichidagi sohani sariq rangga boʻyang.

shakli oʻlchami mos keladigan shakllar

1. Hisoblang.

 Jadvalda geometrik shakllarni shunday tasvirlangki, har bir ustundagi shakllar koʻrsatilgan xossalariga koʻra birbiridan farq qilsin.

Shakli	Oʻlchami	Rangi	Miqdori			

3. Shakllar orasidan bir xillarini toping. Ularni bir xil rangga boʻyang. Shakllar bir xil ekanligini qanday tushunish mumkin?

Agar shakllarni ustma-ust qoʻyganimizda hamma tomonlari mos kelsa, unda bu shakllar teng hisoblanadi.

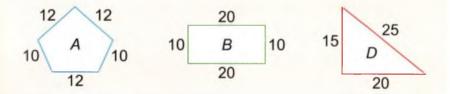

4. Teng shakllarni toping. Ularni bir xil rangda boʻyang.

5. Qaysi shakllarning perimetrlari bir xil? Ularni boʻyang. Qaysi shakl eng kichik perimetrga ega?

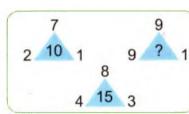
6. Bobur, Ahmad hamda Alisher rangli qogʻozlardan har xil baliqchalar yasashdi. Bobur bilan Ahmad qizil baliqcha yasamadi. Bobur va Alisher sariq baliqcha yasamadi. Kim yashil baliqcha yasadi?

	-	-	-
Bobur			
Ahmad			
Alisher			

125. Alohida berilgan qismlardan shakllar tuzish

uchburchak toʻrtburchak tangram

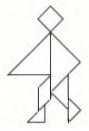
1. Tangramda burchaklarning qanday turlari bor?

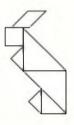
Tangramda qanday shakllar bor? Tangramda teng shakllar bormi? Tangramda nechta uchburchak bor? Toʻrtburchaklar-chi?

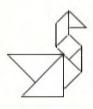

2. Tangram qismlaridan shakllar yasashga yordam bering. Qismlarni kerakli rangga boʻyang.

3. Sxema bo'yicha masala tuzing va uni yeching.

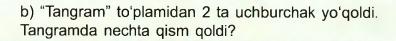
125. Alohida berilgan qismlardan shakllar tuzish

4. Daftaringizga 12 katakdan iborat 3 ta har xil toʻgʻri toʻrtburchak chizing.

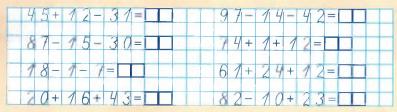
5. Masalalarga ifodalar tuzing va ularning qiymatlarini toping. a) Qutida "Tangram" boshqotirmasining 2 ta toʻplami aralashgan. Qutida hammasi boʻlib nechta qism bor?

d) Tangram haqidagi kitobchada 80 ta shakl tasvirlangan. Dilnoza ularning 30 tasidan turli shakllar yasadi. Yasash uchun yana nechta qism qoldi?

6. Hisoblang.

7. Har bir qatorda keyingi ikki sonni yozing.

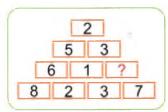
2, 4, 6, 8, 10, 12, _____, ____.

19, 16, 13, 10,

19, 28, 37, 46, 55, 64,

simmetriya oʻqi vertikal oʻq gorizontal oʻq diagonal oʻq

1. Berilgan narsalar juftligini diqqat bilan kuzating. Ularning farqini toping.

Shaklni ikkita bir xil qismga boʻlgan chiziq simmetriya oʻqi deyiladi.

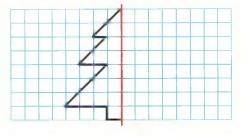

Simmetriya — bu narsaning xossasi. U narsa qismlarining bir xilligini bildiradi.

Rasmni shunday toʻldiringki, u simmetrik koʻrinishda boʻlsin.

3. Simmetriyani bilishga bagʻishlangan musobaqada uchta oʻquvchi qatnashdi. Kim hammadan koʻp simmetrik narsalar rasmini chizsa, oʻsha gʻoyib boʻladi. Ulardan qaysi biri gʻoyib boʻlgan?

Anvar

Sohib

4. Yuqorida berilgan oʻquvchilar ishining birida harf bor. U qanday harf?
Alifbodagi bir nechta simmetrik shakldagi harflarni yozing.

5. Aziza 35 ta simmetrik shakl chizdi. Madina 14 ta kam simmetrik shakl chizdi. Ular jami nechta shakl chizdilar?

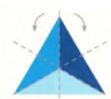
6. Simmetriya o'qlarini tasvirlang.

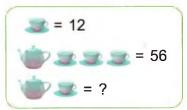

Simmetriya oʻqi nafaqat vertikal, balki gorizontal va diagonal yoʻnalishda ham boʻladi. Ayrim shakllarda bir nechta simmetriya oʻqlarini uchratish mumkin. simmetriya oʻqi vertikal oʻqi gorizontal o'qi diagonal o'qi

1. Berilgan rasmdan simmetrik vazalarni toping va ularni bo'yang.

2. Shahrizoda simmetriya o'qlari bittadan ortiq bo'lgan geometrik shakllarni qirqdi. U qaysi shaklda xato qildi?

3. Simmetriya oʻqidan foydalangan holda harflarni tasvirlashni davom ettiring. Sonlarni o'sish tartibida qo'ying va yashiringan soʻzni toping.

31, 56, 92

40

63

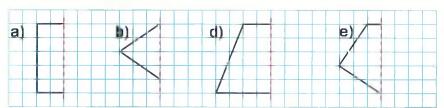
71

22, 45

127. Simmetriya oʻqlariga ega boʻlgan yassi shakllar

4. Vertikal simmetriya oʻqi quyidagi shakllarni ikki qismga boʻldi. Shakllarni davom ettiring. Ularning nomini ayting.

5. Har bir shaklda nechtadan simmetriya o'qlari bor bo'lsa, shu sonlar yoniga belgisini qo'ying.

Shakl	Simmetriya oʻqlari soni										
Silaki	1	2	3	4	4 dan koʻp						
100											

6. \diamondsuit = 4, \triangle = 3, \bigcirc = 5 ekanini bilgan holda topshiriqni bajaring.

shar, kub, piramida, konus, silindr, kuboid (toʻgʻri burchakli parallelepiped), prizma

	8	2	13
2			15
	5		17
15	19	11	•

1. Shakllarni ikki guruhga boʻling. Ularni qanday xossaga asoslanib guruhlarga boʻlish mumkin?

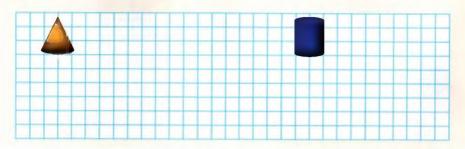

2. Hajmli shakllarga qarang. Tevarak atrofingizdagi narsalar orasidan bu shakllarga oʻxshash narsalarni toping.

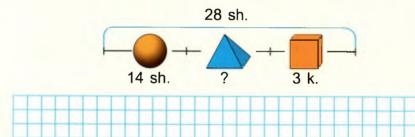

3. Bu shakllarga turli tomonlardan qaraganingizda nimani koʻrayotganingizni tasvirlang.

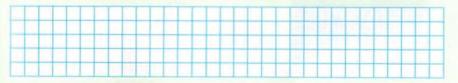

4. Oʻquvchilar hajmli naqsh yasash uchun 28 ta shakl tayyorladilar, ulardan 14 tasi shar, 3 tasi kub, qolganlari piramida. Oʻquvchilar nechta piramida tayyorladilar?

5. Simdan tomoni 3 dm boʻlgan kvadrat yasaldi. Keyin sim toʻgʻrilanib, undan teng tomonli uchburchak yasaldi. Uchburchak tomonlari uzunligi qanday?

... ta koʻp, ... ta kam, teng tenglik tengsizlik

"=" belgili ifodalar tenglik deyiladi.

">" yoki "<" belgili ifodalar tengsizliklar deyiladi.

1. Sonlarni taqqoslang.

2. Yashil qalam bilan tengliklarning, havorang qalam bilan tengsizliklarning tagiga chizing.

$$46 = 34 - 12$$

$$67 - 34 > 30$$

Belgilarni qoʻyishdagi xatolarni toping va ularni toʻgʻrilang.

3. Biz qanday oʻyin haqida gapirayapmiz? Qaysi jamoa gʻalaba gozondi? Gʻoliblar nechta koʻp gol urishdi?

Ushbu masala uchun tenglik va tengsizlik oʻylab toping.

4. Jadvalga qarab tenglik va tengsizliklar yozing.

Mashqlar	Oʻgʻil bolalar	Qizlar
1 minutda arqonchada sakrash	40	50
12 qadam uzoqlikdan nishonga koptok uloqtirish	3	3
gavdani yerdan qoʻlda koʻtarish	17	11

a) Qizlar va oʻgʻil bolalarning sakrashlari sonini taqqoslang.

b) Koptokni kim koʻproq nishonqa tekkiza oladi: qizlarmi yoki oʻgʻil bolalarmi?

d) Oʻgʻil bolalar qizlarga nisbatan necha marta koʻp gavdalarini yerdan qoʻlda koʻtarishlari kerak?

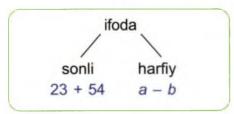

5. ">", "<" yoki "=" belgilarini qo'ying.

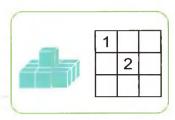

6. Darvozadan maktab eshigigacha Aziz 50 qadam, Sarvar esa 60 qadam bosib oʻtdi. Kimning qadami kengroq?

Sonlar va matematik belgilardan tashkil topgan matematik ifodalar sonli ifodalar deyiladi.

Agar ifodada sonlar va belgilardan tashqari harflar ham uchrasa, ular harfiy ifodalar deyiladi.

Harf bilan berilgan noma'lum qiymatga o'zgaruvchi deyiladi.

1. Nima og'irroq? ">", "<", "=" belgilari yordamida yozing.

2. Sonli ifodalarni sariq qalam bilan, harfiy ifodalarni havorang qalam bilan doiraga oling.

9 + 16

72 + a

t + y

81 - b

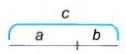
15 - 8

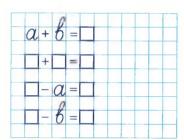
m-n

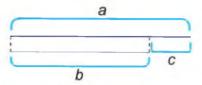
Qaysi ifodalarni hisoblash mumkin?

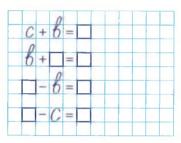

3. Tenglikni sxemaga qarab yozing. Yana uchta tenglik tuzing.

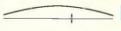

- **4.** Masalani yechish uchun sxemani toʻldiring va ifodalar tuzing.
 - a) Ona *a* kg apelsin va *b* kg olma sotib oldi. Ona hammasi boʻlib qancha meva sotib oldi?

b) Ona kuvachaga *k* l sharbat quydi, qolgan 3 l ini idishda qoldirdi. Ona necha litr sharbat tayyorlagan?

d) Daraxtdan 20 kg olcha terildi. Ona *d* kg olchadan murabbo qaynatildi. Qancha olcha goldi?

ifodalar raqamlar, harflar va belgilar

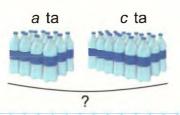

Harfiy ifodalarda lotin alifbosidagi harflardan foydalaniladi.

a (a)	b (be)	c (se)	d (de)	e (e)
f (ef)	g (je)	h (ash)	<i>i</i> (i)	j (ji)
k (ka)	I (el)	m (em)	n (en)	o (o')
p (pe)	q (qu)	r (er)	s (es)	t (te)
u (u)	v (ve)	w (dubl ve)	x (iks)	y (igrek)
z (zet)				

1. Rasmga qarab ifodalar tuzing.

2. Jadvaldan foydalanib pastdagi harflar va sonlarni oʻqing.

1a2603defygh

Qator qanday qonunuyat boʻyicha tuzilganligini anglang. Qatorga yana 3 ta qiymat yozing.

3. Ifodalarni oʻqing.

Namuna:

3 + y — 3 bilan y ning yigʻindisi.

d-15 — d bilan 15 ning ayirmasi.

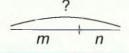
4. Masalaga ifoda tuzing.

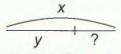
a) Bolalar bayramiga *m* shisha sharbat va *b* shisha limonad keltirildi. Hammasi boʻlib nechta shisha keltirilgan?

b) Kichik shishadagi gazli limonadda p qoshiq shakar, 1 quti pecheniyda t qoshiq shakar bor. Amir tushlikda bir shisha gazli limonad bilan pecheniy sotib oladi. U necha qoshiq shakar yegan boʻladi?

5. Chizma boʻyicha ifoda tuzing.

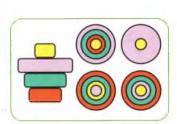

6. Sinfdoshingiz bilan musobaqalashing. Kim tezroq bajaradi? Kim toʻgʻri bajardi?

ifoda va uning qiymati, sonlar, harflar va belgilar, kam, koʻp, teng

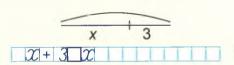
1. Nima ogʻirroq? Tengsizlik belgilari yordamida yozing.

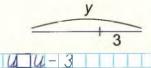

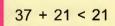
2. Sxemani kerakli yozuvlar bilan toʻldiring. Taqqoslashni sxema yordamida bajaring.

3. Noto'g'ri tenglik va tengsizliklarni o'chiring.

$$h - 6 < h$$

$$t + 18 = t - 18$$

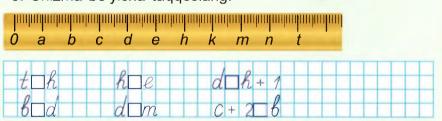

4. Quyidagi yozuvlarga qarab tengliklar yozing. x va 6 sonlari yigʻindisi 10 va x sonlari ayirmasiga teng.

x nechaga teng ekanini taxmin giling.

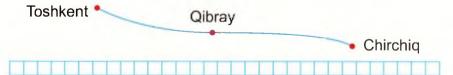
5. Chizma boʻyicha taqqoslang.

- 6. Masalani yechish uchun harfiy ifoda tuzing.
 - a) Aziz kuniga 6 km piyoda yurishi kerak. Bugun u x km piyoda yurdi. U yana necha kilometr yurishi kerak? x soni 6 dan kichik.

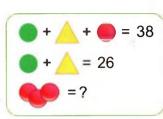
b) Toshkentdan Qibraygacha t km, Qibraydan Chirchiqqacha m km. Toshkentdan Chirchiqqacha necha kilometr?

7. Sayyoh yoʻlga kunning yarmida chiqdi va tunning yarmida qaytdi. U qancha vaqt yoʻlda boʻlgan? ifoda va uning qiymati, sonlar, harflar va belgilar

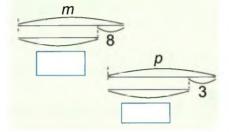

 Rasmda hammasi boʻlib nechta narsa borligini aniqlovchi ifoda tuzing va uni yeching.

Sxemadagi noma'lum qiymatni toping. Uni katakchaga yozing.

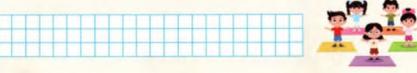

3. Hisoblang. Qaysi ifodani hisoblash mumkin emas?

4. Masalani yechish uchun ifoda tuzing. Uning qiymatini x = 17 boʻlganda hisoblang.

Chiniqish guruhiga yilning boshida *x* kishi qatnashgan. Hozir ularning soni 11 nafarga ortgan. Guruhga hammasi boʻlib necha kishi qatnashyapti?

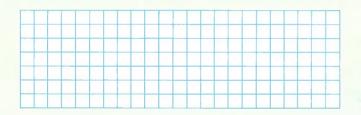

5. Hisoblamasdan taggoslang.

		0 0	0 0
47+31	3 1	67+h_h	11+11+11
52+23	52	d d+18	t-15 t+15

6. Masalaga ifoda tuzing va uni hisoblang. Lola bilan Kamola kontrast dushda: oldin issiq, soʻng sovuq suvda chiniqishdi. Lola har safar dush ostida 10 sekunddan, Kamola esa 20 sekunddan turdi. Kamolaning chiniqish vaqti Lolanikidan ganchaga koʻp?

7. Toʻgʻri chiziqda nuqtalarni belgilang.

S nuqtani O nuqtadan 6 cm chapga qoʻying.

R nuqtani O nuqtadan 3 cm oʻngga qoʻying.

S va O nuqtalar orasida P nuqtani belgilang.

T nuqtani R nuqtadan oʻngga qoʻying. Nima hosil boʻldi? Hammasi boʻlib nechta kesma hosil boʻldi?

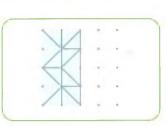

8. Sayr paytida oʻqituvchi bolalarga oʻtloqda yalang oyoq yurishga ruxsat berdi. Agar oʻtloqda 12 ta oyoq kiyimi turgan boʻlsa, unda necha nafar bola yalang oyoq yuribdi?

oʻrin almashtirish xossasi quruhlash xossasi

- 1. Oʻrin almashtirish xossasini eslang.
 - a) Agar birinchi qoʻshiluvchi *a*, ikkinchi qoʻshiluvchi *b* boʻlsa, unda:

$$\alpha + \square = \beta + \square$$

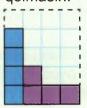
b) Agar birinchi qoʻshiluvchi 8, ikkinchi qoʻshiluvchi x boʻlsa, unda:

b) Shu qoidadan foydalaning va tenglikning tushirib qoldirilgan qismini yozing.

e)
$$a = 6$$
, $b = 7$ boʻlganda tekshirishni bajaring.

 Qutiga tushib qolgan qismlarni shunday joylashtiringki, qismlar tashqariga chiqib ketmasin va ochiq joylar qolmasin.

- 3. Guruhlash xossasi eslang.
 - a) Agar birinchi sonni a harfi bilan, ikkinchisini b harfi bilan, uchinchisini c harfi bilan belgilasak, unda:

$$(\alpha + \square) + \square = \alpha + (\square + \square)$$

b) a = 38, b = 8, c = 12 boʻlganda tekshirishni bajaring.

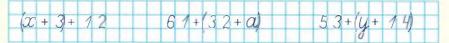

d) Shu xossadan foydalaning va qulay usul bilan hisoblang.

$$(18+5)+5= 9+(11+25)$$

$$(67+4)+6= 2+(43+18)$$

e) Guruhlash xossasidan foydalanib, ifodani qisqartirib yozing.

4. Hayotning sogʻlom turmush tarziga mos kelgan bandlari ustidagi misollarini yeching. Javoblarni kamayish tartibida yozing.

vitaminlar chiniqish 10–12 soat uyqu 22 + 18 filmlar
$$76 - 34$$
 kompyuter oʻyinlari $62 + 17$ shirinliklar $35 + 12$ sayr $67 - 15$ mineral suv $27 - 17$ $44 + 44$

meva va sabzavotlar jismoniy tarbiya harfiy ifoda sonli ifoda

12 (5162) 56 47 (8437) 83 92 (?) 18

1. Bu xossalar toʻgʻriligini tekshiring. Yozuvlarni davom ettiring.

a) Agar 3
b) Agar 19>16, bolsa, unda
d) Agar 45>40 va 40>35 bolsa, unda
e) Agar 63
65
67 bolsa, unda

2. *x* ning oʻrniga qoʻyish mumkin boʻlgan hamma ikki xonali sonlarni yozib chiqing va toʻgʻri tengsizlik hosil qiling.

- a) 18 < x < 22
 b) 59 < x < 64
 59
 64
 - 9 15

3. Tengsizliklarni yozing.

d) x < 15

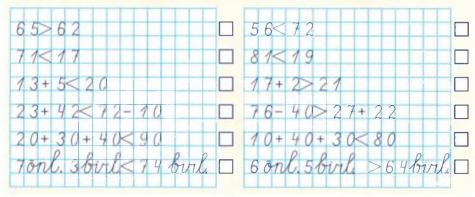
e) x > 95

a) 7 va x sonlari yigʻindisi 13 dan kichik.

b) 81 va y sonlari ayirmasi 40 dan katta.

4. Sinfdoshingiz bilan musobaqalashing. Kim tezroq hamma toʻgʻri tengsizliklarni topadi? Kim topshiriqni toʻgʻri bajaradi?

5. Malika Nigoradan koʻp, Nigora esa Amiradan koʻp kun kasal boʻldi. Kim koʻp kasal boʻlgan: Malikami yoki Nigorami? Toʻgʻri chiziqda qizlarning ismlarini belgilang.

6. Rasmda qanday dorilar yoʻq? Qalam bilan doiraga oling.

arab ragamlari 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 rim ragamlari

I. V. X. L. C

1. Hozirgi kunda ragamlarning ikki turidan foydalaniladi: arab va rim raqamlari.

Arab raqamlari	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Rim raqamlari	-	Ш	Ш	IV	V	VI	VII	VIII	IX	Χ

Amallarni bajaring.

$$X - VI =$$

2. Taggoslang.

VIII X IX X

VI IV

IX \Bar VI

3. Oʻnlik va yuzliklarni belgilash uchun biz ikki turdagi ragamlardan foydalanamiz: arab va rim ragamlari.

10	20	30	40	50	60	70	80	90	100
Х	XX	XXX	XL	L	LX	LXX	LXXX	XC	С

Hisoblashlarni bajaring.

$$XC - XXX =$$

4. Odatda, biz vaqt va sanani rim raqamlari bilan ifodalaymiz. Masalan, soat siferblatida koʻproq rim raqamlari yoziladi. Rasmda berilgan 3 ta soat qaysi vaqtlarni koʻrsatyapti?

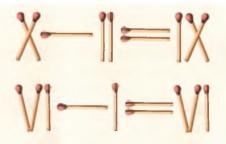

- Bir asr bu 100 yil. Asrlar rim raqamlari bilan belgilanadi. Gaplarni oʻqing va ularni bizlarga odat boʻlgan koʻrinishda yozing.
 - a) Biz XXI (_____) asrda yashaymiz.
 - b) Qadimgi olim Galenning asarlaridan tibbiyot xodimlari
 - XVII (_____) arsning oxirigacha foydalanganlar.
 - d) XI (_____) asrda yashagan Abu Ali ibn Sino eng mashhur olimlardan biridir.

- **6.** a) Tenglik toʻgʻri boʻlishi uchun bitta choʻpni oling.
 - b) Tenglik toʻgʻri boʻlishi uchun bitta choʻp qoʻshing.

tenglama noma'lum son

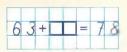

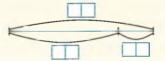

Tenglama bu — sonlardan biri noma'lum boʻlgan tenglik.
Noma'lum son harf bilan belgilanadi.

1. Nonushtaga birinchi sinflarning 78 nafar oʻquvchisi boʻtqa tanladi. Ulardan 63 nafari guruch boʻtqasini tanladi. Necha nafar bola bugʻdoy boʻrqasini yedi?

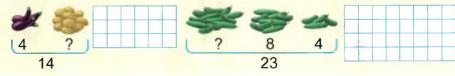

2. Tengliklarda koʻrsatilgan komponentlarni lotin harflari bilan almashtiring. Nima hosil boʻlganini yozing.

14 + 12 = 26	18 - 8 = 10	25 + 11 = 36	45 - 21 = 24
1- qoʻshiluvchi	ayriluvchi	2- qoʻshiluvchi	kamayuvchi

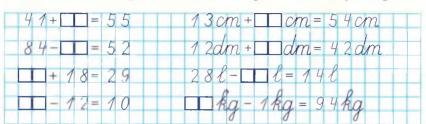

3. Rasmga qarab tenglamalar tuzing. Noma'lum sonni harf bilan belgilang.

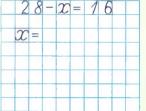
4. Bo'sh kataklarga tushirib qoldirilgan sonlarni yozing.

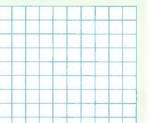
5. a) Maktab oshxonasiga 28 litr qatiq keltirildi. Agar bolalarga tushlikka 16 litr qatiq qolgan boʻlsa, nonushtada qanchasi ishlatilgan?

b) Oshxonada 18 litr sharbattayyorlandi. Agar olma sharbat12 litrni tashkil qilsa, necha litr noksharbati tayyorlangan?

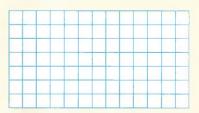

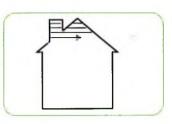
6. Rasmga qarab tenglama tuzing va uni yeching.

tenglama, noma'lum qoʻshiluvchi, yigʻindi kamayuvchi, ayriluvchi, ayirma

Tenglamani yechish algoritmi:

- 1. Tenglamani yozing.
- 2. Butun yoki uning qismi noma'lum ekanligini aniqlang.
- 3. Noma'lum komponentni topish qoidasini eslang.
- 4. Hisoblang.
- 5. Noma'lum son nimaga teng ekanini yozing.
- 6. Tekshiring.

1. Tenglamalarni toping va ularni yeching.

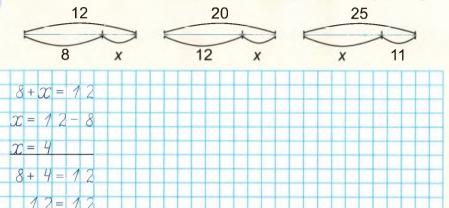
18+2	74-30=44
70 + x = 75	56+x>70

- 2. Tenglamalar tuzing va ularni yeching.
 Noma'lum qiymatni qanday aniqlash mumkin?
 - a) Stol ustidagi likopchada mevalar bor. Sabina mevalardan 3 tasini olgandan soʻng, yana 4 ta meva qoldi.
 - b) Likopchada 6 ta nokli hamda bir nechta malinali kulchalar bor. Hammasi boʻlib likopchada 11 ta kulcha bor.
 - d) Songa 7 qoʻshildi, natijada 49 hosil boʻldi.

3. Sxemalarga qarab tenglamalar tuzing va ularni yeching.

6

4. Sovutgichda shivit, kashnich, selder bogʻlamlari bor. Oshpaz 10 bogʻlam shivit, 10 bogʻlam selder va 20 bogʻlam kashnichni ishlatgandan soʻng, sovutgichda 30 bogʻlam kashnich qoldi. Sovutgichda hammasi boʻlib nechta koʻkat boʻlgan?

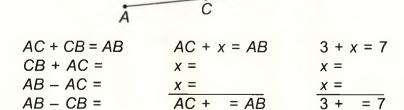
Bor edi — (x) b. Ishlatildi — ? b., (10 + 10 + 20) Qoldi — 30 b.

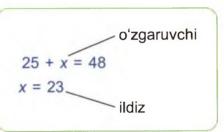
В

5. Rasmga qarab boʻshliqlarni toʻldiring.

3cm

		3	15
6	1		11
5			18
15	13	16	

Harf bilan belgilangan noma'lum songa oʻzgaruvchi deyiladi.

Toʻgʻri tenglik hosil boʻlishi uchun noma'lum son oʻrniga qoʻiyilgan son tenglamaning ildizi deyiladi.

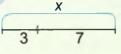

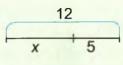
1. Masalaga tenglama tuzing. Ildizini toping. Maktab yonida katta istirohat bogʻi bor. Bogʻda 23 ta chinor daraxti, 21 ta zarang daraxti, 5 ta katta eman va qaragʻay oʻsadi. Agar bogʻda 79 tup daraxt boʻlsa, ular orasidagi qaragʻaylar soni nechtani tashkil qiladi?

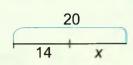
23	21	, 5 ,	?	
Ch	Z	E '	Q	
		79		

2. a) *x* ni toping.

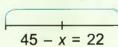

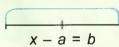

b) Tenglamalardan foydalanib sxemalarni toʻldiring. Ildizini topishga urinib koʻring.

$$12 + x = 32$$

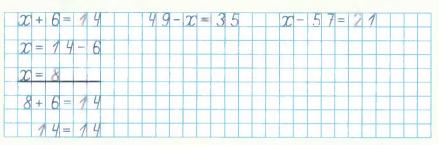

 Islom oʻrtoqlari bilan dam olish uchun bogʻga bordi.
 Oʻrtoqlari dam olishga nimalar olib kelgani haqida masala tuzing. Unga doir tenglama tuzing.

4. Namunaga qarab tenglamalarni yeching. Tekshiring. *Namuna:*

5. Jadvalni toʻldiring.

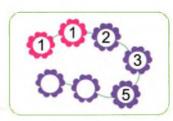
X	0	5	11	22	45	76	84
x + 12							
X	5	12	19	26	55	78	96
<i>x</i> – 5							

6. Geometrik tenglamalardagi boʻshliqlarni toʻldiring.

tenglama
tenglamaning ildizi
oʻzaro teskari masalalar

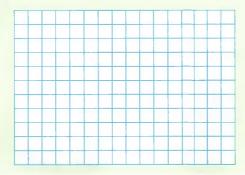
- 1. 4 ta tenglik tuzing.
 - F futbolchilar
 - A -- atletikachilar
 - S sportchilar

F + A = S	6+10=
A + F = S	10+6=
A = S - F	10=16-
F = S - A	6= 1 - 1

2. Masalaga tenglama tuzingz va uni yeching. Feruz va Komil "Kim koʻproq sport belgilarini tasvirlaydi" oʻyinini oʻynadilar. Feruz 15 ta belgi tasvirlagan. Ular birgalikda 37 ta belgi tasvirlagan. Komil nechta belgi tasvirlagan?

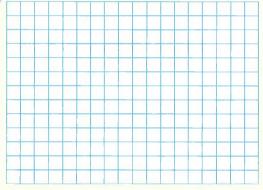

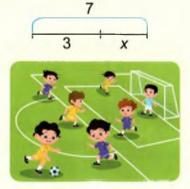

- 3. Har bir masalaga ifoda tuzing va uni hisoblang.
 - a) Musobaqada ommaviy kurash boʻyicha 10 nafar, milliy kurash boʻyicha 6 nafar kurashchi qatnashdi. Musobaqada necha nafar sportchi qatnashqan?
 - b) Musobaqada 16 nafar sportchi qatnashdi. Agar milliy kurashda 6 nafar kurashchi qatnashgan bo'lsa, ommaviy kurashda necha nafar kurashchi qatnashgan?
 - d) Ommaviy kurashda 10 nafar sportchi qatnashdi, qolganlar esa milliy kurashda qatnashdi. Agar hamma qatnashchilar soni 16 kishi boʻlsa, milliy kurashda necha nafar sportchi qatnashgan?

4. Sxema boʻyicha masala tuzing va uni yeching.

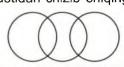
5. Tenglamalarni soddalashtiring va ularni yeching.

3+5+x=18 x+4+8=20 2+x+10=17

tenglama tenglamaning ildizi oʻzaro teskari masalalar

Qalami qogʻozdan uzmagan holda chiziqlar ustidan chizib chiqing.

 Kutubxonadan oʻqish uchun sport haqida bir nechta kitob olishdi.

Qoldi

Qancha kitob olindi? Tenglama tuzing.

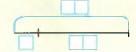

- 2. Ifodalar tuzing va ularning qiymatini toping.
 - a) Nozim klubda bouling oʻynadi va 10 ta keglidan 3 tasini urdi. Yoʻlakchada nechta kegli qoldi?
 - b) Agar keglilar soni 10 ta boʻlsa va urilmagan keglilar soni 7 tani tashkil qilsa, Nozim hammasi boʻlib nechta keglini urgan?
 - d) Nozim 3 ta keglini urdi, yoʻlakchada 7 ta kegli qoldi. Dastlab nechta kegli boʻlgan?

3. Masalaga doir sxemani toʻldiring. Uni daftaringizda yeching.

Bor edi — 18 ta oʻyinchoq Buzildi — ? ta oʻyinchoq Qoldi — 16 ta oʻyinchoq

4. Tenglamalarni yeching. Ularda qaysi komponentlar noma'lum?

5. Masalaga doir sxemani toʻldiring. Unga doir tenglama yozing. Tenglamani daftaringizda yeching.

Bor edi

6. Har bir koptokni qizil, sariq va yashil qalam bilan har xil usullarda boʻyang.

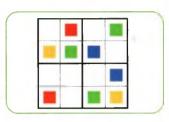

7. Noma'lum narsani toping.

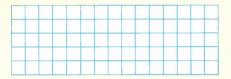
murakkab masala kattaliklar geometrik shakllar

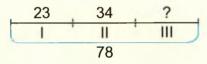

1. Supermarket rastasining birinchi tokchasida 23 quti, ikkinchi tokchasida esa 34 quti tish pastasi bor. Agar uchta tokchada 78 quti tish pastasi bor bo'lsa, uchinchi tokchada necha quti tish pastasi bor?
Masalani sxema bo'yicha yeching.

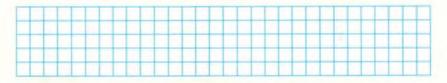

2. Hisoblang va javoblarni oʻsish tartibida joylashtiring.

1	65 – 40	G	10 + 11	G	68 – 34
N	75 – 14	1	59 – 13	Α	35 + 41
E	24 + 34	Υ	87 – 34	Javobi:	

3. Tokchada 19 ta sochiq bor. Ulardan 8 tasi hammom uchun, qolganlari qoʻl artishga moʻljallangan. Qoʻl artadigan sochiqlar sonini toping.

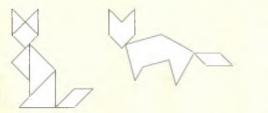
4. Narsalarning qatorini oʻng va chap tomon boʻylab davom ettiring.

6. Tangram. Mushuk va tulki shaklini qanday yigʻishni koʻrsating. Boʻlaklarni kerakli ranglarga boʻyang.

qismlar va butunni topishga doir masalalar kattaliklar harfiy ifodalar

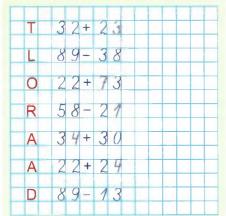

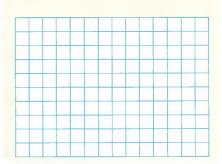

 Javoblarni kamayish tartibida qoʻying va yashiringan soʻzni toping.

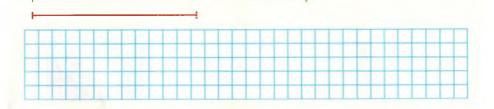
2. Masalaga tenglama tuzing va uni yeching. Sinfda 27 nafar oʻquvchi bor. 16 nafar oʻquvchi somsa yedi. Necha nafar oʻquvchi somsa yemagan?

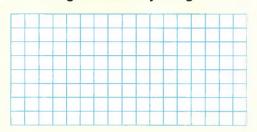

3. Kesmalar uzunligini oʻlchang. Ularni harflar bilan belgilang va uzunliklarini taqqoslang.

4. "Ovqatlanish" mavzusiga oid bir nechta masala tuzing. Ularga misollar yozing.

5. Hisoblang.

$$(28\ell + 10\ell) + 20\ell$$

$$54\ell + (24\ell - 12\ell)$$

$$45\ell - (12\ell + 11\ell)$$

$$99\ell - (45\ell + 32\ell)$$

6. Oʻzingizni tekshiring! Ifoda bilan uning yozuvni tutashtiring.

Sondan yigʻindini ayirish	(k-m)-l
Songa yigʻindini qoʻshish	a - (d + c)
Sonni ayirmadan ayirish	(f + l) + t
Sonni yigʻindiga qoʻshish	k-(v-x)
Sondan ayirmani ayirish	b + (r + s)

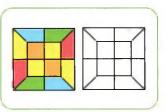

7. Qonuniyatni toping va zanjirni davom ettiring.

ADFHJLN...

murakkab masala kesma va uning qismlari geometrik shakllar

1. Hisoblang. Juft sonlarni o'sish tartibida joylashtiring va yashiringan so'zni bilib oling. Qanday so'z hosil bo'ldi?

Α	(12 + 57) – 21	S	(18 – 16) + 20	D	(55 – 14) – 20
Υ	(20 + 22) + 12	K	(59 – 40) + 0	Α	(44 + 21) + 23
Q	99 – (12 + 24)	Н	54 + (99 – 77)	Т	38 + (20 + 40)
J	87 - (30 + 40)	0	20 + (80 – 40)	В	87 - (46 + 30)

Javob:

2. Dam olish maskaniga 20 kishi keldi. Agar hozir ular soni 56 kishini tashkil etayotgan bo'lsa, dastlab u yerga qancha kishi borgan?

3. AB kesma C va D nuqtalar bilan qismlarga boʻlingan. Nechta kesma hosil boʻldi?

AB kesmani uning qismlari yigʻindi koʻrinishida yozing. Buni necha usulda amalga oshirish mumkin?

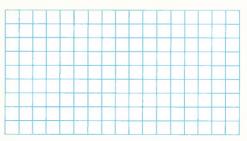

A. C

4. "Savvohlik" mavzusiga oid bir nechta masala tuzing. Ularga ifodalar yozib, giymatini toping.

5. Oʻzingizni tekshiring!

- 1 Qo'shish bilan:
- a) taggoslashga doir b) gismni topishga doir
- d) butunni topishga doir masalalar yechiladi.
- 2. Ayirish komponenti:
- a) vigʻindi
- b) kamavuvchi
- d) go'shiluvchi

- 3. Haimni o'lchash birligi:
- a) litr

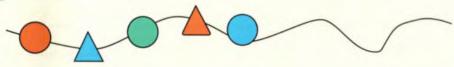
- b) kilogramm
- d) santimetr
- 4. x + 5 = 20 tenglamaning yechimi:
- a) x = 20 + 5
- b) x = 20 5
- d) 20 = x 5
- 5. x 5 = 10 tenglamada x qanday amal bilan topiladi?
- a) Qo'shish
- b) Ayirish bilan
- d) Taggoslash

bilan

bilan.

6. Qonuniyatni aniqlang va zanjirni davom ettiring.

Muqaddima3
112. Kesma va uning uzunligi4
113. Berilgan uzunlikda kesma chizish6
114. Kesma xossalari8
115. Siniq chiziqning uzunligi10
116. Koʻpburchak12
117. Koʻpburchakning perimetri14
118. Koʻpburchakning perimetri16
119. Toʻgʻri toʻrtburchak va kvadrat18
120. Toʻgʻri toʻrtburchak va kvadrat20
121. Burchak22
122. Toʻrtburchaklar24
123. Sohalar va chegaralar26
124. Teng shakllar28
125. Alohida berilgan qismlardan shakllar tuzish30
126. Simmetriya32
127. Simmetriya oʻqlariga ega boʻlgan yassi shakllar34
128. Hajmli shakllar36
129. Tenglik va tengsizliklar38
130. Sonli va harfiy ifodalar40
131 Ifoda 42

132.	lfodalarning qiymatlarini taqqoslash	44
133.	Ifodaning qiymatini hisoblash	46
134. I	Matematik amallarning xossalari	48
135.	Sonli va harfiy tengsizliklar	50
136.	Rim raqamlari	52
137.	Tenglamalar	54
138.	Tenglamalar	56
139.	Tenglamalar	58
140.	Masalalarni tenglamalar yordamida yechish	60
141.	Kesma va uning uzunligi	62
142. ⁻	Takrorlash	64
143.	Takrorlash	66
144.	Takrorlash	68

Repyova Irina Vladimirovna

Matematika 1-sinf IV qism

Umumiy oʻrta ta'lim maktablari uchun darslik

Muharrir Musahhih Rassomlar:

Kompyuterda sahifalovchi

N. Gaipov

M. Umarova, M. Xujayeva

A. Pan, T. Daminov, E. Aganesyan

I. Tursunov

Nashriyot litsenziyasi AI №158. 10.08.2023-yilda original-maketdan bosishga ruxsat etildi. Bichimi 60x84 1/8. Kegli 16 n/shponli.
 "Arial" garniturasi. Ofset bosma usulida bosildi.

Mashinada yengil boʻrlangan (Machine Finished Coated) 80 g/m2 qogʻoz.
 Shartli b.t. 9. Hisob-nashriyot t. 1,2.

Adadi nusxa.626 981, Buyurtma raqami 23-553.
 "Oʻzbe kiston" NMIUda chop etildi.